

מערך שיעור לשאלון 14371 תשפ"ז
"כפר החלומות רחוק מן הירח" – יגאל לב
הכינה: ג'קלין זריק

מטרות השיעור

- לתאר את העלילה ואת השתלשלות האירועים בסיפור.
- לזהות את מאפייני הסיפור הקצר.
- לנתח את הדמויות המרכזיות והמשניות.
- להסביר את הדילמה המרכזית בסיפור.
- לזהות אמצעים ספרותיים התורמים למשמעות הסיפור.
- להסביר את משמעות שם הסיפור.
- לזהות את המסרים והערכים העולים מן היצירה.
- לענות על שאלות הכנה לבחינת הבגרות.

תקציר העלילה

הסיפור הקצר, "כפר החלומות רחוק מן הירח" מתאר שלושה נערים שברחו ממוסד לעבריינים צעירים. הם חולמים להגיע למקום רחוק הנקרא "כפר החלומות", מקום המסמל עבורם חופש, התחלה חדשה וחיים טובים יותר.

במהלך בריחתם הם נתקלים בתאונת פגע וברח. אדם נפצע קשה ונשאר מוטל בצד הדרך. כעת עומדת בפני הנערים **דילמה** קשה: להמשיך במסע אל החופש שעליו חלמו או לעצור ולעזור לפצוע, ובכך לסכן את בריחתם.

שני נערים בוחרים להמשיך בדרכם, ואילו אחד מהם מחליט להישאר עם הפצוע ולהזעיק עזרה. החלטה זו חושפת את אופיו האמיתי ואת ערכיו, ומהווה את נקודת השיא של הסיפור.

1. משמעות שם הסיפור

"כפר החלומות"

מסמל: תקווה, חופש, עתיד טוב יותר, התחלה חדשה

"רחוק מן הירח"

הביטוי מדגיש: מרחק גדול, חלום שנראה בלתי מושג, פער בין חלומות למציאות.

2. מבנה העלילה

אקספוזיציה (פתיחה)

- שלושה נערים שנמלטו ממוסד לעבריינים.
- חלומם להגיע ל"כפר החלומות"
- מצבם הנפשי, ורצונם לברוח מהעבר שלהם.

סיבוך

הנערים נתקלים בתאונת פגע וברח.
הפצוע זקוק לעזרה מיידית.
כאן נוצרת ההתנגשות בין שני רצונות:

- הרצון להגיע אל החופש.
- החובה המוסרית להציל חיי אדם.

שיא

אחד הנערים מחליט להישאר לצד הפצוע.
זוהי נקודת המתח הגבוהה ביותר בסיפור משום שהנער מסכן את חירותו למען אדם זר.

התרה וסיום

הפצוע מקבל עזרה.
הנער מוכיח כי למרות עברו הוא מסוגל לנהוג באחריות ובאנושיות.
הקורא מבין שהשינוי האמיתי אינו מציאת מקום חדש אלא שינוי פנימי באדם עצמו.

3. מאפייני הסיפור הקצר

- **עלילה מרכזית אחת**- כל האירועים קשורים למסע הבריחה ולדילמה המוסרית.
- **מעט דמויות** - מספר מצומצם של דמויות מאפשר התמקדות בקונפליקט המרכזי.
- **זמן קצר**- האירועים מתרחשים בפרק זמן מוגבל.
- **מקום מצומצם**- העלילה מתרחשת בעיקר במהלך המסע ובזירת התאונה.
- **סיום בעל משמעות**- הסיום מעניק לקורא מסר ערכי ומוסרי.

4. הדמויות בסיפור

- הנער רחב הכתפיים (הדמות המרכזית)

תכונות אופי: אחראי, אמיץ, מוסרי, רגיש, בעל מצפון.

הדמות מוכיחה שאדם אינו מוגדר רק על פי עברו. המחבר מבקש להראות שגם נער שנחשב "עבריין" מסוגל לבחור בטוב, הוא מוותר על חלומו למען חיי אדם ובחר לעזור לפצוע למרות הסיכון.

- שני הנערים האחרים

תכונות: חוששים להיתפס, ממוקדים במטרותיהם האישיות ופועלים מתוך פחד. הנערים יוצרים ניגוד לדמות המרכזית ומדגישים את ייחודה.

- הנהג הפוגע

תכונות: חסר אחריות, אנוכי, בורח מהשלכות מעשיו.

האירוניה בסיטואציה היא שאדם מבוגר בוחר בחוסר מוסריות, בעוד נער עבריין בוחר במעשה מוסרי.

- **השוטר:** מייצג את החברה ואת החוק, מלמד כי יש לבחון אדם על פי מעשיו ולא רק על פי עברו.

5. הקונפליקט המרכזי

קונפליקט חיצוני- בין הרצון לברוח לבין הצורך להציל אדם פצוע.

קונפליקט פנימי- המאבק המתחולל בליבו של הנער:

- לדאוג לעצמו.
- לדאוג לזולת.

6. הדילמה המרכזית בסיפור

האם להמשיך במסע הבריחה אל "כפר החלומות" ולהגשים את החלום לחופש, או לעצור ולעזור לאדם פצוע הזקוק לעזרה, למרות הסיכון להיתפס ולהחזירו למוסד?

מצד אחד, הנערים רוצים להגיע אל החופש ואל החיים החדשים שעליהם חלמו. מצד שני, הם מבינים שאדם נפצע ועלול למות אם לא יקבל עזרה. הנער רחב הכתפיים בוחר בערך חיי האדם ובאחריות המוסרית, והחליט להישאר עם הפצוע. בכך הוא מוותר על טובתו האישית למען הצלת אדם אחר.

7. סמלים ביצירה

- **כפר החלומות**- סמל לתקווה, לחיים חדשים.
- **הדרך**- סמל למסע החיים.
- **התאונה**- סמל למבחן מוסרי בלתי צפוי.
- **הפצוע**- סמל להזדמנות לבחור בין אנוכיות לאחריות.

8. האירוניה בסיפור

קיימת אירוניה היא **שהנער** שנחשב עבריין מתנהג באופן מוסרי ואחראי. לעומתו, הנהג **המבוגר** שאמור לשמש דוגמה בורח ממעשיו. באמצעות האירוניה המחבר מבקר את הנטייה לשפוט אנשים לפי תוויות.

9. המסרים המרכזיים

1. אדם נמדד לפי מעשיו ולא לפי עברו.
2. לכל אדם יש אפשרות להשתנות.
3. ערך חיי האדם קודם לאינטרס אישי.
4. מעשה קטן של עזרה יכול להעיד על אופי גדול.
5. מוסר ואנושיות חשובים יותר מהגשמת חלום אישי.
6. הבחירות שאדם עושה מעצבות את זהותו.

10. שאלות הכנה לבחינת הבגרות

1. מדוע ברחו הנערים מהמוסד?
2. מה מסמל "כפר החלומות" עבור הנערים?
3. מהו האירוע המחולל בסיפור?
4. מהי הדילמה המרכזית שבה נתקלות הדמויות?
5. כיצד מסתיים הסיפור?
6. אפיינו את דמותו של הנער רחב הכתפיים והביאו דוגמאות מהיצירה.
7. הסבירו כיצד בא לידי ביטוי הקונפליקט הפנימי של הגיבור.
8. מהו תפקידו של הנהג הפוגע ביצירה?
9. כיצד האירוניה תורמת למשמעות הסיפור?
10. הסבירו את משמעות שם הסיפור.
11. האם לדעתכם הנער קיבל את ההחלטה הנכונה? נמקו.
12. האם אדם יכול להשתחרר מעברו? הסבירו באמצעות הסיפור.

13. מהו המסר החשוב ביותר של היצירה לדעתכם?

14. כיצד הייתם פועלים במקומו של הגיבור?

15. האם החלום של הנערים היה מציאותי? נמקו.